

Phetošo ya Karolo 25 ya Molaotheo

Komiti ya Mokopanelwa ya Tekodišišo ya Molaotheo (Joint CRC) e swere ditheetšo tša Bosetšhaba diprofenseng kamoka tša Afrika Borwa ka 2018. Tabakgolo ya dikgokaganyo tše di tsenetšego le setšhaba e le go hwetša maikutlo a setšhaba ka ga Phetošo ya Karolo 25 ya Molaotheo.

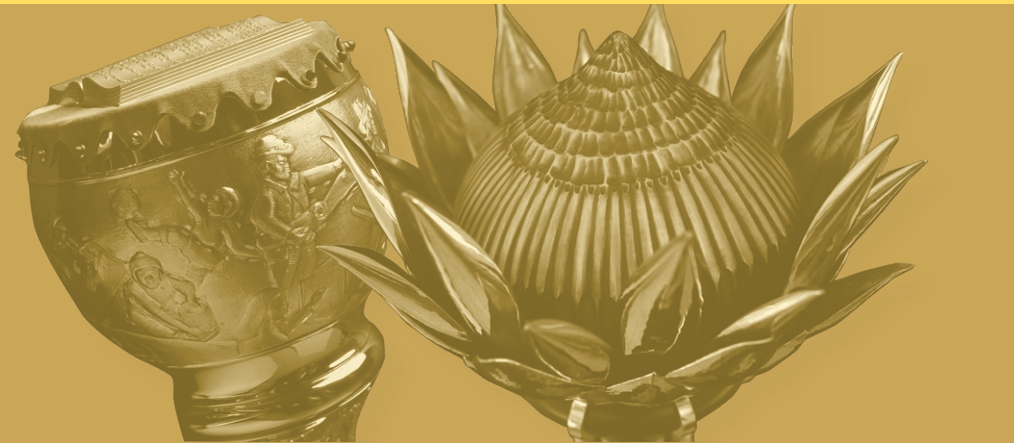
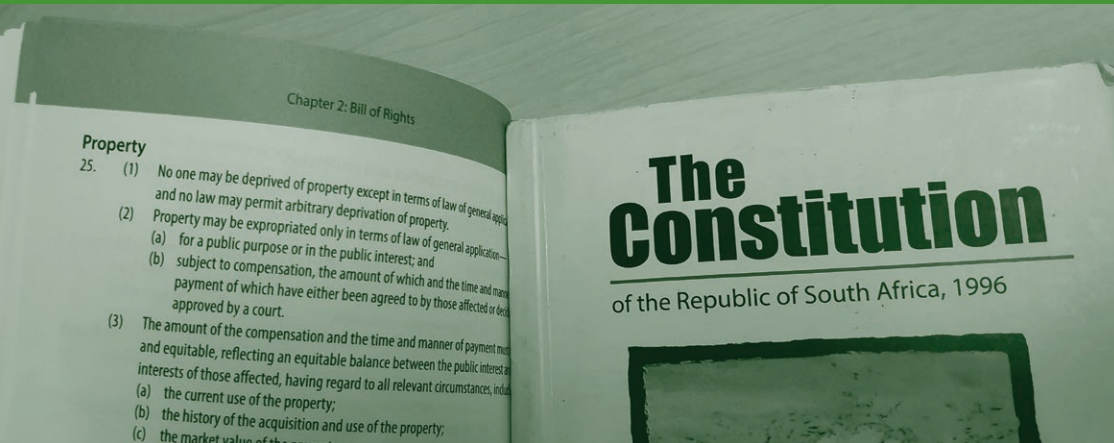
Nakong ya ditheetšo tše, go botšišitšwe dipotšišo tše mmalwa go leka go hwetša maikutlo a bohlokwa a setšhaba:

- **Naa Karolo ya 25 ya Molaotheo e thibela go tšeelwa naga ntle le tefo?**
- **Naa ke dife diphetogo tšeo le le ratago go di bona mo phethagatšong ya makgonthe ya Karolo 25 ya Molaotheo?**

Naa go diragetše eng morago ga ditheetšo tša bosetšhaba 2018?

Komiti ya Mokopanelwa ya Tekodišišo ya Molaotheo e kopantšhitše pego gomme ya alwa pele ga Ngwako wa Bosetšhaba (NA). Pego ye e adile merero en bohlokwa yeo e tšweleditšwego ke setšhaba:

- Go na le borui ba lefase ka mo nageng ba go hloka tekatekanelo le tebagano
- Tšhireletšo ya sebaka seo filwego bašomi ba dipolase le bahiri ba dipolase le bao ba dulago lefaseng la mohlakanelwa leo le beilwego Therasteng e swanetše go tiišeletšwa.
- Bosenyi, kabo ya mpshafatšo ye nnyane ya naga, mmogo le bokgoni ka mmušong di hlagišitšwe e le tše dingwe tšeo di thibelago lenaneo la mpshafatšo ya naga.
- Mmušo o gapeletšega go tlhama leano la maleba la kaboleswa ya naga go lebona le hlokego ya toka ya nakong ye e fetilego
- Molaotheo o swanetše go hlalosa ka botlalo gore go tšeelwa naga ntle le tefo ke kgetho ya semolao ya kaboleswa ya naga.

Naa ke mang yo a ka tšeago karolo le gona bjang?

Mekgatlo kamoka yeo e amegago, batho ka bonoši le mekgatlo yeo e ipopilego e laletšwa go tšea karolo ka:

Go romela ditšhišinyo go Komiti ya Nakwana ya Karolo 25 ya Molaotheo. Ditšhišinyo di lebišwe go Mongwaledi wa Komiti ya Nakwana, Mna Vhonani Ramaano pele ga 29 Febereware 2020.

Aterese: 3rd floor, 90 Plein Street, Cape Town, 8000

Imeilw: section25@parliament.gov.za

WhatsApp: 081 410 5932

Go tla Ditheetšong tša Setšhaba:

Ditheetšo tša setšhaba di tlo swarelwa diprofenseng kamoka go tloga ka di 28 February 2020 dileteng le mebasepaleng ya setoropong e mmalwa ka mo nageng ka bophara

Tswalelelo ya Setšhaba yeo e begilwego ke Mpresidente Cyril Ramaphosa ka Matšhe mabakeng a phandemiki ya Covid 19 e re hlotše gore ditheetšo tša setšhaba di beakanyetšwe nakong yeo e tlogo diprofenseng tše tharo: Limpopo, Northern Cape le Western Cape. Gona bjalo ka go karolo ya pele ya Tswalelelo, ditheetšo tša setšhaba di tla thomišwa go tloga ka di **22 tša Oktobere go fihla ka di 31 Oktobere 2020**

Tshedimošo ka botlalo ka ga ditšhišinyo le ditheetšo tša setšhaba mabapi le Molaokakanywa wo di hwetšagala go Mongwaledi wa Komiti ya Nakwana ya Karolo 25 ya Molaotheo, Mna Vhonani Ramaano go:

Mogala: (021) 403 3820

Cell: 083 709 8427

Imeile: vramaano@parliament.gov.za

PARLIAMENT OF THE REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

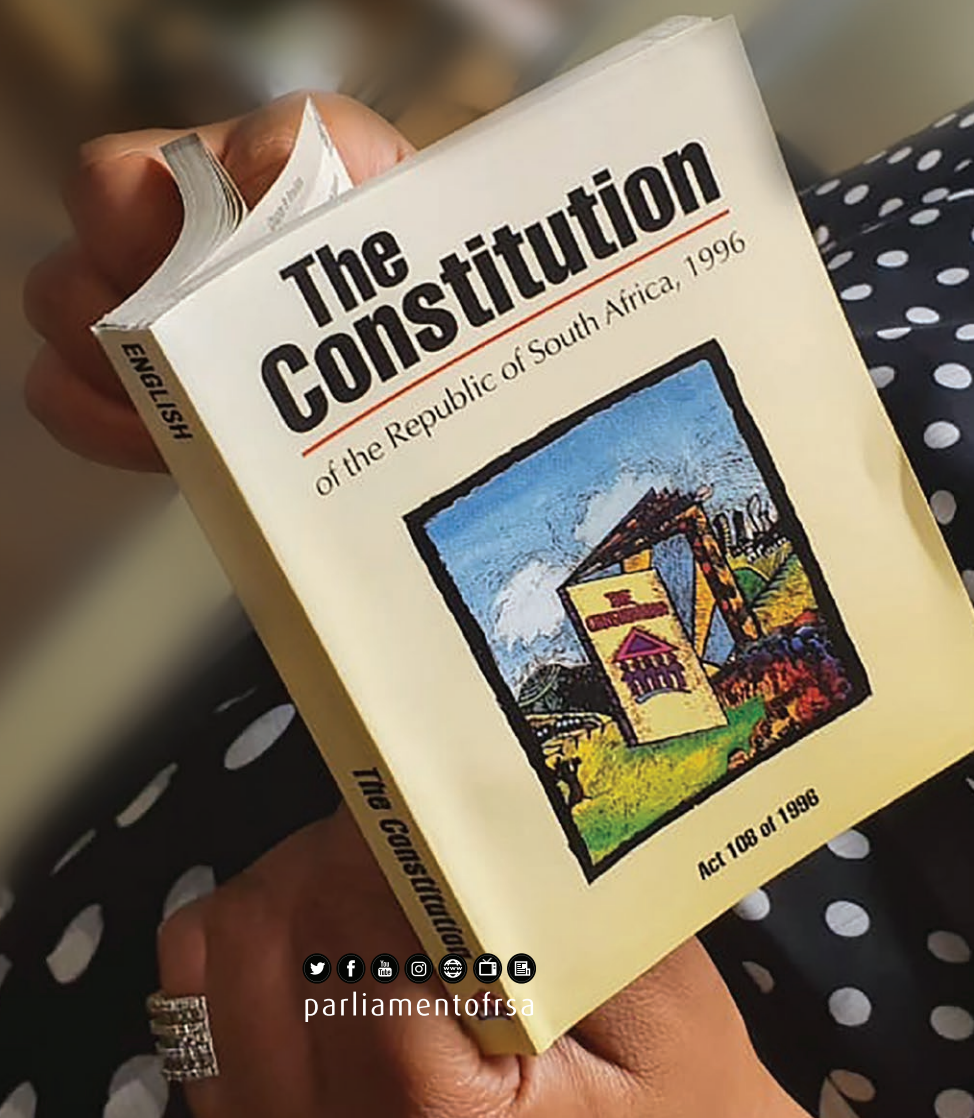
Sepedi

PARLIAMENT OF THE REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PHETOŠO YA KAROLO 25 YA MOLAOTHEO

parliamentofrsa

PHETOŠO YA KAROLO 25 YA MOLAO THEO

Naa maikutlo a ba bangwe ke afe nakong ya ditheetšo?

Ditheetšo tša Setšhaba di feditšwe ka maikutlo a mabedi.

Maikutlo a mathomo ke gore Karolo ya 25 e thibela go tšeelwa naga ntle le tefo, ebile e hloka diphetošo. Kudu Karolo 25 (1), 25 (2) (b) le 25(3) ka ge di hlagišitšwe e le tšona di nago le mathata.

Ditlhagišo tše di bonwa di šireletša ditokelo tša lefase tše di humanego nakong ya bokoloniale le aparteiti. Maikutlo a bobedi ke gore Molaotheo o dumelela go tšeelwa nagantle le tefo.

Maikutlo a, a thekgwa ke Karolo ya (2) (a), yeo e alago gore lefase le ka tšeelwa fela ge mabaka a molao wa ge le tlo šomišetšwa mediro ya setšhaba.

Bao ba gananago le Karolo ya 25 ba tšwetše pele gore Palamente e tloše Molao wa Go Tšeelwa ga Naga (Molao wa 63 wa 1975), gomme go thalathalwe Molao wa Go Tšeelwa wo o tlogo sepelanago le Karolo ya 25.

Naa ditšhišinyo tša gona bjalo tša Komiti ya Mokopanelwa ya Tekodišišo ya Molaotheo ke dife?

Tšhišinyo 1:

Karolo ya 25 ya Molaothep o swanetše go fetolwa gore o hlalose gabotse ka go tšeelwa lefase le dithoto ntle le tefo.

Se se tlo thuša go tloša ditlhotlo tša nakong ye e fetilego tša go sepelana le lefase, go netefatša gore batho kamoka ba hwetša lefase le go maatlafatša bontšhi ba Ma- Afrika Borwa.

Tšhišinyo 2:

Palamente e swanetše go hlagiša lenaneo la go fa diphetošo tše di hlokegago tša Karolo ya 25 ya Molaotheo ka pela.

Tšhišinyo 3:

Palamente e swanetše go ala, boledišana le go fetiša Molaokakanywaphetošo wa Molaotheo pele ga Palamente ya demokrasi ya bohloko go dumelela go tšeelwa naga ntle le tefo

Palamente ya bjale ya boselela e gare e feleletša phetošo yeo e šišintšwego

Mehola ya Molaokakanywa

Karolwana ya 2 (b)

E hlagiša molao wa kgorotsheko wa go tšea sephetho sa ge go sa lefelwa selo ge lefase goba thoto e tšerwe bakeng sa mpshafatšo ya naga.

Karolwana ya 3

E hlagiša seemo le mabaka ao a swanetšego go šetšwa ge kgoro ya tsheko e tšea sephetho mabapi le tšhelete yeo e swanetšego go lefšwa.

Karolwana ya 3A

Melao ya Bosetšhaba e swanetše go fetišwa go šeditšwe mabaka ao ge kgorotsheko e e fa sephetho sa gore go se ke gwa ba le tefo ge nagagoba thoto e tšewa bjalo ka Molaokakanywa wa Go Tšeelwa Naga ntle le Tefo.

Naa ke ka lebaka la eng Palamente e dira dithheetšo tša setšhaba gape?

Palamente, ka taelo ya Molaotheo, e swanetše go netefatša gore setšhaba se tšea karolo mo mererong ya Palamente, go akaretšwa tlhamo ya melao.

Go phethagatša seo, Komiti ya Nakwana e laletša mekgatlo yeo e nago le kgahlego le yeo e amegago, ka bonoši gob aka sekgoba, go tšea karolo go Phetošo ya bo 18 ya Molaotheo ka ge e sepelelana le Karolo ya 25.

Komiti e lebelela ditšhišinyo tša setšhaba kamoka ka ga phetošo ya Molaotheo gore NA e kgone go fetiša Molaokakanywa wo.

Naa ke ka lebaka la eng go le bohlokwa go tšea karolo?

Go tšea karolo ga setšhaba ke lenaneo la demokrasi leo le netefatšago gore batlhami ba melao ba theetša maikutlo a batho lenaneong la do hlama melao.

Naa go tlo direga eng ka morago ga ditheetšo tša setšhaba?

Komiti ya Nakwana e tlo bušetša Molaokakanywa go NA morago ga go tšeela ditšhišinyo tša setšhaba kamoka hlogong.

Maloko a NA a tla bouta ka ga Phetošo ya bo 18 ya Molaotheo. Ge NA e fetiša Phetošo ya bo 18, Molaokakanywa o tla fetišetšwa go Lekgotla la Bosetšhaba la Diprofense (NCOP) gore diprofense di rerišane ka Molaokakanywa. Ge Molaokakanywa o fetišitšwe, o tla dumelela gore lefase le dithoto di tšewe ntle le tefo.

“Palamente yeo e arabelago dinyakwa tša setšhaba, yeo e theetšago setšhaba.”

E tšweleditše ke Core Business Support Division: Public Education Office • Palamente yeo e arabelago dinyakwa tša setšhaba, yeo e theetšago setšhaba. • www.parliament.gov.za • P.O Box 15, Cape Town, 8000 • Telephone: (021) 403 3341